LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ
1.10.2018

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaostolle

Verkkojen Eurooppa –asetusehdotus (CEF)

U 74/2018 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamiseksi sekä asetusten (EU) N:o 1316/2013 ja (EU) N:o 283/2014 kumoamiseksi

Komissio antoi 6.6.2018 ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Verkkojen Eurooppa -välineen perustamiseksi sekä asetusten (EU) No 1316/2013 ja (EU) No 283/2014 kumoamiseksi. Asetusehdotuksessa kerrotaan, millaisiin liikenne-, energia- ja digitaalialan hankkeisiin Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineestä voidaan hakea rahoitusta. Ehdotus on yksi komission aiemmin, 2.5.2018, antamaan vuosien 2021—2027 rahoituskehysehdotukseen liittyvistä asiakirjoista.

Asian käsittely neuvoston työryhmissä on alkanut. Itävalta tavoittelee puheenjohtajakaudellaan osittaista yleisnäkemystä asiassa. Euroopan parlamentin ITRE (Teollisuus, tutkimus ja energia) ja TRAN (Liikenne ja matkailu) -valiokuntien mietintöluonnos on valmistunut 13.7.2018. Valiokuntien on tarkoitus äänestää mietinnöstä 25.10.2018. Todennäköisesti asia on esillä vielä Suomen puheenjohtajuuskaudella esim. trilogivaiheessa.

Komissio esittää Verkkojen Eurooppa -rahoitusvälineelle yhteensä 21,8 miljardia euroa (vuoden 2018 hintataso) liikenne-, energia- ja digitaalialan hankkeisisiin. Liikennesektorille esitetään 11,4 miljardin euron rahoitusta ja digitaalialalle 2,7 miljardin euron rahoitusta.

Liikennehankkeisiin on lisäksi ehdotettu siirrettäväksi 10 miljardia euroa koheesiorahastosta ja 5,8 miljardia euroa sotilaallisen liikkuvuuden hankkeisiin. Verkkojen Eurooppa -asetusehdotuksessa ei käsitellä sotilaallisen liikkuvuuden rahoituksen kohdentamista. Sen sijaan komission tavoitteena on erikseen valmistella sotilaallisen liikkuvuuden hankkeiden hakukriteerit vuosina 2018–19.

Liikennesektorilla painopisteenä on yleiseurooppalaisen TEN-T -liikenneverkon tukeminen ja kehittäminen. TEN-T -verkon tärkeimpien yhteyksien, ns. ydinverkon, on määrä olla valmis vuoteen 2030 mennessä. Koko TEN-T –verkon tavoitevuosi on 2050. Digitaalialalla pääpaino on sisämarkkinoiden kehittymisen kannalta tärkeiden verkkoyhteyksien parantamisessa. Tukea voidaan hakea esim. kotitalouksien valokuituyhteyksien rakentamiseen, tienvarsien 5G-verkkoihin ja merikaapeleihin.

Asetusehdotukseen suhtaudutaan myönteisesti. Verkkojen Eurooppa –rahoitusvälineellä on keskeinen asema yleiseurooppalaisten verkkojen rahoituksessa ja uusien, innovatiivisten, budjettirahoitusta täydentävien rahoitusmuotojen markkinoille tuojana. Pohjanmeren-Itämeren ydinverkkokäytävän jatkaminen Helsingistä Tornioon ja edelleen Ruotsin puolelle on Suomelle tuen saannon kannalta erittäin hyvä ehdotus. Koheesiomaiden erillinen rahoituskiintiö on Rail Baltica –hankkeen toteutumisen varmistamiseksi myös kannatettava. Myös digitaalialan ehdotuksia pidetään pääsääntöisesti myönteisinä.

Suomi on rahoituskaudella 2007–2013 saanut TEN-T -tukea 188,2 miljoonaa euroa. Nykyisellä kaudella 2014–2020 on ollut viisi hakukierrosta, joissa Suomen hankkeille on tähän mennessä myönnetty yhteensä 151,1 miljoona euroa rahoitustukea. Tällä rahoituskaudella Suomen valtion saannon kannalta haasteena on ollut pula suurista ratahankkeista. Ainoalla tukikelpoisella rataosalla Turusta Helsingin kautta Vainikkalaan ei ole voitu käynnistää tarpeeksi rakennushankkeita. Valtion osuus saadusta tuesta on näin pienentynyt edelliseen rahoituskauteen verrattuna. Ehdotettu Pohjanmeri-Itämeri –ydinverkkokäytävän jatkaminen Helsingistä Tornioon lisäisi tukikelpoisten ratahankkeiden määrää niin, että Suomelle myönnettävän tuen määrä voisi kasvaa jopa 200-300 miljoonaan euroon.